

KARDINAL MONTINI NOVI PAPEŽ - ZADOŠČENJE KATOLIŠKEGA SVETA

„HABEMUS PAPAM = IMAMO PAPEŽA“

Težka dediščina, ki jo prevzema Pavel VI.

- Vesoljni cerkveni zbor se bo nadaljeval

So ljudje, celo med katoličani, ki radi o-malovažujejo vlogo Cerkve v današnjem ča-su in bi hoteli omejiti njen vpliv na čim-manjši sektor v življenju človeštva. Odri-niti bi jo hoteli zgolj na religiozno raven, ker se jim zdi, da je ta najmanj važna za sodobni svet, medtem ko naj bi na vseh ostalih sektorjih suvereno gospodarile lai-čne, pa čeprav čisto brezbožne, materiali-stične sile. Taki ljudje niso samo v enem taboru. Najdemo jih v raznih taborih in tudi v takih, ki imajo neprestano na jezi-ku hvalo duhovnih dobrin, kot so svoboda, demokracija, pomoč zaostalim in potreb-nim ter podobno. Zdi se jim nazađnjaško in anahronistično priznavati prevlado du-hovnega nad materialnim ali celo sprejeti misel, da ima Cerkev resnično veliko in važno vlogo v današnjem svetu.

Umiranje papeža Janeza XXIII. jih je lahko poučilo o njihovi zmoti. Prepričali so se lahko, da je Cerkev še vedno najmočnejša duhovna sila na svetu in da uživa med današnjim človeštvom večji ugled ka-kor kdaj koli prej. Ko je prenehalo biti srce papeža Janeza XXIII., so prihajala v Vatikan sožalne brzojavke z vseh strani sveta, celo iz držav, ki so daleč od kršča-nstva, kot n. pr. iz Rusije, iz Pakistana, iz Egipta. Še bolj pa je lahko vsakogar — in tudi največje skeptike — prepričalo o vpli-vu Cerkve globoka pretresenost vse sve-tovne javnosti spričo vesti o umiranju pa-peža Janeza. Dolge dneve je tako rekoč ves svet ždel ob radijskih sprejemnikih in s tesnobo čakal na vesti o papeževem stanju. In ko je končno prišla vest, da je papež umrl, je resnična, nehlinjena žalost pre-vzela neštete ljudi na vseh celinah, kakor da jim je umrl nekdo v družini. Doživeli smo že smrt mogočnih vladajočih osebnosti, diktatorjev, ki so vladali stotinam mi-lionov ljudi, državnikov, od katerih je bi-la odvisna usoda Evrope in vsega civilizir-anega človeštva, in vendar njihova smrt ni tako presunila svetovne javnosti kakor smrt starčka na Petrovem prestolu, starč-ka brez divizij in brez milijardnih prora-čunov.

RESNIČNA TESNOBA IN ŽALOST

Nedvomno je veljalo to žalovanje v veli-ki meri sami osebi pokojnega papeža Ja-neza XXIII., njegovi dobroti, milini in mo-drosti. V enaki meri pa je veljalo tudi pa-pežu kot voditelju katoliške Cerkve. Za-

vestno ali nezvestno, so začutili katoliča-ni in vsi kristjani, pa tudi vsi tisti, ki so zaskrbljeni za veliko duhovno in humani-stično dediščino sveta, da so ostali s Cer-kvijo vred brez duhovnega vodnika, brez kažipota. Začutili so nekje v dnu svoje du-še resnično tesnobo in resnično žalost, ka-kor jo začutijo vse sirote, kadar stoje ob mrtvaškem odru svojega očeta in varuha. Tudi najbolj skeptični človek, ki ni slep za probleme današnjega človeštva, je začu-til, da je zmanjkalo tistega, ki je bil bolj kakor kdorkoli drugi na svetu zaskrbljen za blaginjo človeštva in ki je bolj kot vsi drugi težil za tem, da bi doseglo človeštvo blaginjo po poti miru in duhovnega na-oredka.

PO TESNOBI VESELJE

Ta tesnoba pa se je umaknila veselju, ko so se v petek, 21. t. m., odprla vrata konklava in je kardinal Ottaviani zaklical množici na Petrovem trgu: »Habemus pa-pam!« — »Imamo papeža!« Iz množice se je dvignil krik veselja, in ta veseli krik se je ponovil, ko je zvedela, da je bil izvoljen za naslednika Janezu XXIII. milanski nad-škof, kardinal Giovanni Battista Montini, ki bo nosil kot papež ime Pavel VI.

Katoliški svet je spet dobil očeta in du-hovnega vodnika. Veselje pa je bilo toliko večje, ker je tako katoliška kot nekatoliška javnost začutila, da pomeni osebnost nove-ga papeža jamstvo, da bo Cerkev šla v svo-jem reformnem teženju naprej po poti, ki

jo je začrtal Janez XXIII., in da se ne bo več umaknila v izolacijo, katere simbol je bilo prostovoljno ujetništvo papežev v Va-tikanu, ki jo je pokojni papež tako pogum-no in odločno prekinil ter žrtvoval ponos spoznanju, da ga ljudje potrebujejo, da si žele papeževe bližine in da je papežovo mesto sredi množic vernikov in nevernikov, med ponižanimi in razžaljenimi, med vse-mi tistimi, ki potrebujejo tolažbe in pomo-či. Zato so ga ljudje vzljubili kakor v no-vejši zgodovini najbrž nobenega drugega papeža, in zato so tudi nekoliko tesnobo čakali, kdo bo postal njegov naslednik. Bali so se, da bi se novi papež spet umak-nil med zidove Vatikana. In zato se jim je dvignil iz srca resnični krik veselja, ko so slišali za ime novega papeža. Saj ga po-znajo po njegovih dosedanjih delih. Vedo za njegov socialni in karitativni čut, ki ga je dokazal med drugim kot milanski nad-škof, ko si je pridobil sloves »apostola naj-revnejših«, in za njegovo napredno delova-nje v času, ko je bil v službi v vatican-skem državnem tajništvu. Tam je deloval od leta 1924 in prišel pri tem na glas, da je odločen nasprotnik fašizma in nacional-socializma, kar ga je napravilo simpatične-ga vsem resničnim antifašistom in demo-kratom. Kot pomožni državni tajnik v Va-tikanu in kot milanski nadškof ni skrival, da je s srcem na strani naprednih struj v vrstah katoličanov, tako v Italiji kot dru-god. na strani tistih, ki se potegujejo na političnem polju za socialne reforme in za moderni napredek.

29. septembra nadaljevanje koncila

Kaj lahko katoliški svet pričakuje od novega papeža? Da bo reformator, ne da bi se pri tem gnal za kakimi utopijami; da bo znal — kot je že dokazal — pravilno o-cenjevati socialna množična gibanja in ho-tenja, ne da bi pri tem količkaj odstopil od krščanskega pojmovanja socialnih vprašanj, kot je zapopadeno v enciklikah njego-vih prednikov. Demokracijo in krščanstvo pojmuje brez zapletenega ideološkega teo-retiziranja kot enoto, kot nekaj, kar je ne-očljivo povezano med seboj. V Milanu so ga imenovali tudi »kardinala delavcev«. Pri-čakujemo pa tudi lahko, da bo nadaljeval z reformnim stremljenjem v Cerkvi s čutom za mero in diplomatski takt. Ti dve odliki je že vedno razodeval. Prenovitvam pape-

ža Janeza XXIII. bo znal dati trden te-melj in tudi politično primerno obliko. Pri-čakujemo pa tudi lahko, da bo znal — kot je že dokazal — pravilno o-cenjevati socialna množična gibanja in ho-tenja, ne da bi pri tem količkaj odstopil od krščanskega pojmovanja socialnih vprašanj, kot je zapopadeno v enciklikah njego-vih prednikov. Demokracijo in krščanstvo pojmuje brez zapletenega ideološkega teo-retiziranja kot enoto, kot nekaj, kar je ne-očljivo povezano med seboj. V Milanu so ga imenovali tudi »kardinala delavcev«. Pri-čakujemo pa tudi lahko, da bo nadaljeval z reformnim stremljenjem v Cerkvi s čutom za mero in diplomatski takt. Ti dve odliki je že vedno razodeval. Prenovitvam pape-

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 30. junija, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 O vincu zapojmo; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »O dečku, ki se ni znal smejeti«, mladinska radijska igra, (Zarko Petan), igrajo člani RO; 12.00 Slovenska nabožna pesem. Zbor »Ljubež Bratuž« iz Gorice; 12.15 Vera in naš čas; 14.30 Sedem dni v svetu; 14.45 Kvintet »Zadovoljni Kranjci«; 18.00 Kinoklub, filmski svet v besedi in glasbi; 21.00 Iz slovenske folklorne: »Za sveti Vid se malo kruha vid« (Lelja Rehar); 21.30 Sodobna simfonična glasba.

• PONEDELJEK, 1. julija, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.15 Iz slovenske folklorne: »Za sveti Vid se malo kruha vid« (Lelja Rehar); 18.30 Sodobni italijanski avtorji — Bruno Bettinelli: Kratka simfonija, Dve invenciji za godala; 19.15 Izvenevropska sporna ozemlja — Saša Martelanc: »Koreja«; 20.30 Georges Bizet: »Carmen« opera v štirih dejanjih.

• TOREK, 2. julija, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Potovanje po Italiji; 18.30 Slovenska simfonična glasba — Vasilij Mirk: Simfonična suita. Orkester slovenske filharmonije dirigira Samo Hubad; 19.00 Violinist Aldo Belli — Emil Votoček: Tri balade za violo in klavir; 19.15 Po sončnih stezicah, priprava Krasulja Simoniti; 21.00 Giacomo Leopardi: Moralni spisi — »Razgovor med Tristanom in prijateljem« (prevod A. Rebula, uvod Boris Tomažič); 21.30 Od romantikov do impresionistov — Franz Schubert: Simfonija št. 5 v B-duru.

• SREDA, 3. julija, ob: 11.45 Jugoslovanski orkestri in pevci; 12.15 Za naše žene; 18.30 Simfonične pesnitve — Franz Liszt: Prometheus; Bedrich Smetana: Blavnik, iz cikla »Moja domovina«; 19.00 Sopranistka Ileana Bratuž — Milan Sachs: Otroške pesmice; 19.15 Scipio Slataper: »Moj Kras« (1. oddaja, pripravil Janko Jez); 21.00 »Hiša na vodi«, igra v treh dejanjih (Ugo Betti — Mirko Javornik), igrajo člani RO; 23.00 Nova glasba, pripravil Pavle Merku — Anton Webern: 5 skladb za orkester, op. 10; 6 skladb za orkester, op. 6.

• ČETRTEK, 4. julija, ob: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Giacomo Leopardi: Moralni spisi — »Razgovor med Tristanom in prijateljem« (prevod A. Rebula, uvod B. Tomažič); 18.30 Koncert Tria Poluzzi-Ferretti-Marchi; 19.15 »Potovanje na mesec«, dramatisirana zgodba (Charles Chilton — Mirko Javornik). Prva slika, igrajo člani RO; 21.00 Simfonični koncert orkestra tržaške filharmonije. Po koncertu: Knjižne novosti — Carlo Emilio Gadda: »La cognizione del dolore« (Josip Tavčar).

• PETEK, 5. julija, ob: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Pogled na svet; 18.30 Iz del dunajskih klasičnikov — Wolfgang Amadeus Mozart: Koncert za klarinet in orkester v A-duru K. 622; 19.00 Flautist Boris Čampa 3. Primož Ramovš: Dve uspa-vanki, Frank Martin: Balade; 19.15 Zlato, tisočletni vladar sveta — Dušan Peltot: »Zlato faronov«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe vodi Alberto Paoletti. Sodelujeta mezzosopranistka Lucia Danielli in tenorist Antonio Galiè; 22.00 Doba odjuge v sovjetski književnosti — Silvio Bernardini: »Težak začetek«.

• SOBOTA, 6. julija, ob: 12.15 Za naše žene; 14.40 Pojejo Kvartet Radar in Duo Fasano; 15.30 »Včeraj popoldne«, igra v treh slikah (Mire Stefanac), igrajo člani RO; 16.50 Pevski zbori Julijske krajine in Furlanije; 18.30 Tržaški skladatelji: »Vito Levi« (pripravil Pavle Merku); 19.15 Na počitnicah; 20.30 Teden v Italiji; 20.45 Oktet »Planika« iz Gorice; 21.00 Vabilo na ples; 22.00 Bela Bartok: Koncert št. 1 za klavir in orkester.

TEDENSKI KOLEDARČEK

30. junija, nedelja: Emilija, Milica
1. julija, ponedeljek: Bogoslav, Teobald
2. julija, torek: Marija, Oton
3. julija, sredo: Nada, Hiacint
4. julija, uroš, Urh
5. julija, petek: Ciril in Metod
6. julija, sobota: Dušica, Jan

Izhaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

„Habemus papam - imamo papeža“

(Nadaljevanje s 1. strani)

koljuben in Kristusov vzgled posnemajoč odnos kot njegov prednik. Z izvolitvijo kardinala Montinija za papeža je dokazal konklave modrost in pravilno presojo papeževih nalog ter njegovega vpliva v današnjem svetu. Značilno in razveseljivo je, da so se v konklavu zbrani kardinali, 80 po številu, zedinili glede Montinijeve kandidature že pri šestem glasovanju, tako da je bil ta konklave eden najkrajših, kar jih sploh pozna cerkvena zgodovina.

Že v soboto dopoldne je imel papež Pavel VI. svoj prvi nagovor preko vatičanskega radia na katoliški svet. V njem je počastil svoje prednike na Stolu sv. Petra, zlasti še svojega neposrednega predhodnika Janeza XXIII. zaradi njegove neutrudne vneme, njegove iskrene in konkretne dobrote do ubogih, zaradi čisto pastirskega značaja njegove akcije in zaradi človečanskih odlik njegovega velikodušnega srca. »Dediščina, ki jo sprejemamo iz rok naših predhodnikov, nam dokazuje vso težo službe, ki je pred nami,« je rekel papež.

V nadaljevanju svojega radijskega govora je zagotovil, da bo predvsem poskrbel za nadaljevanje II. Vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora, »v katerega so uprte oči vseh ljudi dobre volje«, da bo lahko katoliška Cerkev pritegnila k sebi vse ljudi

z veličastnostjo svojega organizma, z mladostjo svojega duha, s pomnožitvijo svojih sil iz vseh skupin, jezikov, narodov in držav, kot je izjavil. Obljubil je tudi realizacijo zakonika kanonskega prava in nadaljevanje prizadevanja v smislu enciklik svojih predhodnikov za utrditev pravičnosti v civilnem, socialnem in mednarodnem življenju, v resnici in svobodi ter v zvestobi medsebojnim dolžnostim in pravicam. Poudaril je nujnost pravičnejšega reševanja socialnih problemov po nedvoumni zapovedi o ljubezni do bližnjega, kar je preizkušnja ljubezni do Boga, ter nujnost pomoči zaostalim narodom, kjer življenjska raven ni vredna ljudi. Končno je naglasil, da bo nova doba, ki so jo vesoljske osvojitve oprle človeštvu, še posebej blagoslovljena od Boga, če se bodo znali ljudje zares priznati za brate in ne samo za konkurente, ter bodo gradili svetovni red v svetem strahu božjem, v spoštovanju Njegovega zakona, v mili luči ljubezni do bližnjega in v medsebojnem sodelovanju. Zavzel se je tudi za mir med ljudmi, ki ne bo samo odsotnost vojne, ampak odsev reda, kot ga hoče Bog.

Prav zdaj, ko gre ta članek v tisk, smo zvedeli, da je papež Pavel VI. potrdil odločitev svojega prednika, da se bo vesoljni cerkveni zbor nadaljeval 29. septembra letos.

Posredovanje v korist slovenskih šol

Načelnik prosvetnega oddelka pri vladnem generalnem komisariatu prof. Udina je v soboto, 22. t. m., sprejel predstavnike Skupne slovenske liste. Ti so mu med drugim predložili osnutek za ustrezno prilagoditev slovenske šole novemu zakonu o enotni srednji šoli ter ga zaprosili za posredovanje glede objave odlokov predsednika republike za ustanovitev slovenskih srednjih šol in za brezplačno razdelitev slovenskih pomožnih učbenikov na osnovnih šolah. Profesor Udina je zagotovil, da bo posredoval predloge Skupne slovenske liste na pristojnih mestih ter se zavzel za premostitev tehničnih ovir pri brezplačni razdelitvi pomožnega učbenika za peti razred osnovnih šol tako, da ga bodo učenci lahko prejeli še pred koncem šolskega leta.

Predstavniki SSL so prof. Udini izročili naslednjo spomenico:

»Skupna slovenska lista si dovoljuje opozoriti Vlado generalni komisariat — Ravnateljstvo za prosveto — na nekatera vprašanja, ki pobliže zadevajo šole s slovenskim učnim jezikom.

1. Šolske knjige.

Najprej si dovoljuje opozoriti zgoraj omenjeno Ravnateljstvo, da je Vlado generalni komisariat dal v razprodajo Pomožni učbenik za V. razred osnovnih šol, a ni poskrbel, da se brezplačno razdeli med dijake, kot predvideva zakon. Čeprav je ta pomožni učbenik izšel malo pred zaključkom šolskega leta, ga učenci kljub temu potrebujejo, ker ga uporabljajo tudi med počitnicami in jim koristi za pripravo na zaključni osnovnošolski izpit. Učbenik je nadalje potreben zlasti dijakom, ki bodo morali polagati popravne izpite.

2. Odloki o ustanovitvi srednjih šol, licejev in učiteljskih s slovenskim učnim jezikom.

Z odloki predsednika republike z dne 30. marca 1962 je bilo v Trstu ustanovljenih 6 srednjih šol prve stopnje, v Gorici pa 2 srednji šoli prve stopnje. Z odlokom predsednika republike je bila v septembru 1961 ustanovljena v Trstu Trgovska

višja srednja šola. Ti odloki pa še niso bili objavljeni, temveč jih še vedno proučuje Računski dvor. Za kar 4 druge šole s slovenskim učnim jezikom pa sploh še niso izšli odloki. Gre za učiteljske v Trstu in Gorici, znanstveni licej s priključenimi klasičnimi vzporednicami v Trstu in za klasični licej v Gorici.

Zaradi tega je treba posredovati, da se omenjeni odloki objavijo.

3. Enotna srednja šola.

Z novim šolskim letom se bo začela enotna srednja šola. Prosvetno ministrstvo je objavilo le predmetnik za italijanske šole, medtem ko za slovenske šole še ni ničesar znanega. Za slovenske šole predlagamo enak predmetnik, le da mora ta predvidevati še toliko tedenskih ur za slovenščino, kolikor jih je določenih za italijanščino.

Mnenja smo nadalje, naj se latinščina v drugem razredu poučuje skupno s slovenščino in ne z italijanščino, ali pa naj se latinščina v drugem razredu poučuje kot samostojen predmet.

Kar zadeva učni načrt, pa menimo, da so potrebne naslednje prilagoditve:

1. Upoštevanje naj se potrebe, ki izhajajo iz pouka slovenskega jezika. Pri sestavi učnega načrta naj se upoštevajo predlogi ravnateljev in predmetnih profesorjev.

2. Pouk zgodovine v prvem razredu naj se dopolni s posebnim poglavjem o starih Slovanih, v II. in III. razredu pa s primernimi poglavji iz zgodovine Slovencev.

3. Pri pouku zemljepisa naj se v I. razredu obravnava dežela Furlanija-Julijska krajina, v II. razredu pa naj se učni načrt dopolni s posebnim poglavjem o deželah, kjer prebivajo Slovenci.

Za enotno srednjo šolo bodo potrebni novi učbeniki. Zato prosimo, naj Ravnateljstvo za prosveto ponovno imenuje komisijo za šolske knjige in naj razpiše natečaj za njih sestavo.

IV. Strokovne šole.

Z novo šolsko reformo bomo postopno zgubili vse nižje strokovne šole s slovenskim učnim jezikom. Menimo, da bi bilo zato potrebno spremeniti sedanjo industrijsko strokovno šolo v Rojano in trgovsko strokovno šolo pri Sv. Ivanu v dvoletno industrijsko šolo, oziroma v dvoletno trgovsko šolo. Ta zavoda bi obiskovali bodoči vajenci, ki bi drugače ne imeli nobenega strokovnega pouka.

Kennedyjev obisk v Zahodni Nemčiji

Ameriški predsednik Kennedy se mudi že od začetka tedna na političnem obisku v Zahodni Nemčiji. Nemški narod ga je sprejel z velikanskim navdušenjem. Višek je pa bil v torek v Frankfurtu, kjer je predsednik vpričo nemškega parlamenta razvijal svoje politične smernice za bodočnost.

V svojem govoru je v prvi vrsti poudarjal potrebo po enotni Evropi, po sodelovanju atlantskih držav in po novi politiki z Vzhodom. »Mi ne živimo samo v dobi neodvisnosti,« je dejal, »ampak tudi v času mednarodnega sodelovanja.« Nadaljeval je, da mora biti Evropa, zlasti atlantske države, trdno povezane med seboj, kajti svoboda Evrope pomeni tudi svobodo Amerike. Mora se pa otresti različnih nacionalizmov, ki jo razdvajajo. Ta puščica je bila naperjena proti De Gaullu, ki še vedno upa, da bo Francija prevzela vodstvo Evrope. S komunističnimi državami na vzhodu pa je

treba priti do resničnega miru, ki naj zaključi hladno vojno. Evropa in Amerika pa ne smeta sodelovati samo na vojaškem polju, marveč se morata tudi gospodarsko tesno povezati. Ta blok 500 milijonov ljudi bo neomajen temelj za svobodo vseh narodov. Kennedy je zaključil svoj govor z besedami: »Naše poslanstvo je, ustvariti nov socialni red na podlagi svobode in pravice, ko bodo ljudje sami odločali o svoji usodi in bo država v službi državljanov.«

Navzoči zastopniki vseh strank so Kennedyjev govor označili kot zgodovinski. Cello Hruščov je označil Kennedyjeve besede kot realno ocenjevanje mednarodnega političnega položaja.

—0—

»RDEČI« TELEFON

Ameriški zastopnik Stelle in sovjetski Carapkin sta podpisala v Ženevi pogodbo o neposredni zvezi med Belo hišo in Kremljem. V pogodbi je natančno določeno prevajalno in tehnično osebje, stroški in aparati za zvezo. To ne bo telefon, ampak datjepisni oddajniki po dveh žicah, ki bodo tekale preko Londona in Štokholma. Kot izjemna zveza med obema prestolicama bo posloval poseben radio preko Tangerja. Preko rdečega telefona, kakor pravijo Evropejci, ali »topele zveze«, tako jo imenujejo v Ameriki, se bosta pogovarjala Kennedy in Hruščov v slučaju nevarnih zapletljajev.

Nihče jima pa ne bo mogel zabraniti, da se je bosta posluževala bolj pogosto, mor da celo za vljudnostne pozdrave. Izven dvoma pa je, da omogoča ta tehnična povezava med dverma prvima oblastnikoma sveta veliko olajšanje v slučaju napetosti. Obenem pa pomeni nov način meddržavnih odnosov, ki so se doslej razvijali le preko diplomatskih potov.

NOVI PREDSEDNIK POSLANSKE ZBORNICE

Ker je dosedanji predsednik poslanske zbornice Leone postal načelnik vlade, si je poslanska zbornica morala izvoliti novega predsednika. Na to mesto je bil skoraj soglasno izvoljen 49-letni poslanec Kršč. demokracije Bucciarelli Ducci. Od 587 prisotnih poslancev jih je zanj glasovalo kar 546. Podprle so ga torej vse stranke od desnice do leve. Novi predsednik je po poklicu pravnik.

KRONANJE PAVLA VI.

Novi papež Pavel VI. bo slovesno kronan v nedeljo, 30. t. m. Slovesnost se bo začela ob 18. uri in bo trajala približno tri ure. Ker je osrednja ladja cerkve sv. Petra zasedena zaradi končila, se bo slovesnost izvršila pred vhodom v veličastno baziliko in jo bo prenašala televizija.

Lepi dobički

Največja kino dvorana na svetu je »Radio City Music Hall« v Njujorku. Povsem razumljivo je, da ima tudi največje število obiskovalcev in vsak večer velikanske dohodke. V zgodovini tudi te velike dvorane pa še niso nikdar toliko spravili, kakor letos za veliko noč. Predvajali so muzikalni film »Bye, bye Birdil«. Štiri dni so ga imeli na platnu in so v tem kratkem času prodali za 450 milijonov lir vstopnic.

Zborovanje v Moskvi

V Moskvi se je v nedeljo začel mednarodni kongres žena. Na povabilo »Mednarodne demokratične ženske zveze« je prišlo na zborovanje nad 2000 odposlank iz 119 držav. Posebno močna delegacija 50 odposlank je prišla iz Italije. Namen kongresa je razgovor in izglasovanje sklepov, ki se tičejo obrambe ženskih pravic, za razorožitev in mir, za svobodo in prijateljstvo vseh narodov ter za izboljšanje vzgojnih pogojev mladine.

Na kongresu sta bila v začetku prisotna tudi oba kozmonavta Valentina Terjoškova in Valerij Bykovski. Obema so zborovalke silno navdušeno ploskale, zlasti Valentina, kot najbolj izraziti ženski predstavnici modernega napredka. Bykovski pa je bil kot edini moški izvoljen v delovni odbor — ženskega kongresa.

Že na prvi seji je prišlo do nekih nevšečnosti. Japonska in kubanska zastopnika sta v svojih govorih ostro napadli politiko Združenih držav. Italijanske delegatke so iz protesta zapustile dvorano. V posebni objavi so pojasnile, da je kongres samostojna organizacija, ki se ne sme istovetiti s tem ali onim blokom in ne sme zavzemati političnih stališč. Odposlanka Baduel je še posebej dostavila, da protimperialistični govori vodijo zopet v hladno vojno; žene so pa prišle skupaj, da se pomenijo o njih vprašanjih in žene hočejo predvsem mir na svetu.

Z italijanskimi zastopnicami je potegnili tudi večina evropskih tovarišic.

MODERNI HERKULI

Pri starih Grkih je veljal Herkules za polboga in junaka samo zaradi njegove izredne telesne moči. Lepo raščena telesa atletov s krepkimi in nabrekli mišicami so kaj radi občudovali pri olimpijskih igrah. Postavljali so jim kipe in so zmagovalce v telesnih tekmah častili bolj kot umetnike in pesnike.

Najbolj znan atlet — tekmovavec je bil Milon iz Krotona. Šestkrat je zmagal pri olimpijadah. Njemu v čast so ukazali izklesati velik kip. Težave so pa imeli, ko so ga postavljali na podstavek. Milon ga je pa kar zagrabil in ga je na svojih ramenih prinesel na določeno mesto. Njegovo ime kot najmočnejšega človeka na svetu je slovelo po vseh mestih.

V naših časih se tudi ponašamo z modernimi Herkuli, ki celo prekosijo tare. O nekem Colemanu iz Avstralije se pripovedujejo neverjetne stvari. Mož je v stanu, da se vleče kot indijski fakirji na desko, obito z žebli. Na prsni drža težko leseno klado, na kateri čepita dva moža.

Še večje čudo je štirinajstletni Amerikaneec Jefferson Dikes. Leže na hrbtu drži v dvignjenih rokah motorno kolo, na kateri sedita dva moža. Skupna teža bremena znaša nad 2 stota. Angleži se tudi bahajo, da imajo oni najmočnejšega moža na svetu. Skoraj da po pravici, kajti njihov Campbell je zares pravo čudo vsestranske telesne moči. On je zmožen potegniti naprej naložen kmečki voz na vrvi samo — z zobmi. Takšno neverjetno moč ima samo — v čeljustih!

Nova vlada

Od 16. maja dalje smo bili brez prave vlade. Sredinsko-levičarska smer Fanfanijeve vlade ni uspela. Za njim je poskusil srečo strankin tajnik Moro, a je naletel na nezaupanje pri socialistih. V skrajni sili, ko se je že govorilo o novih volitvah, je predsednik republike poveril sestavo nove vlade zborničnemu predsedniku Leoneju.

Poglavitni namen te odločitve je bil, skrajšati brezvladje in omogočiti nadaljevanje finančne uprave.

Leone je vladno krizo zaključil že v soboto. Sestavil je vlado iz samih demokristjanov, toda iz vseh struj v stranki. Še isti dan so bili ministri zapriseženi in so imeli že prvo sejo.

Značaj nove vlade naj bi bil torej le prehodni, administrativni in bi ostal na krmilu le do jeseni. Odvisno pa je tudi od drugih strank, ali bo to mogoče in ali ne bo potrebno seči po zadnjem sredstvu za politični razplet — po novih volitvah.

SLEPARIJE PO VRSTI

V Italiji si sledijo sleparije na škodo države že nekaj časa druga za drugo. Niso še končale obravnave zaradi banan, in sleparskih dacarjev, že je na vidiku ena nova. V zadevo so zapletene delavske strokovne šole v okolici Salerno in celo novoizvoljeni socialno demokratiški poslanec Henrik Quaranta. Na omenjenih šolah so skozi dve leti vpisovali v plačilne sezname profesorje in uslužbence, ki sploh niso tam poučevali. Mesečne plače so pa vtaknili v svoje žepe tisti, ki so bili na vodstvu šole in v tajništvu. Država je oškodovana za 50 milijonov lir. Seveda tudi to pot ni noben nadzornik ugotovil, kako poštena uprava je na šoli.

RAZSTAVA

Sindikat slovenske šole vabi na RAZSTAVO NAJBOLJSIH RISB učencev naših šol od 6. do 15. leta starosti. Izdelki bodo razstavljeni na osnovni šoli v ul. Sv. Frančiška 42, od 28. junija do 2. julija od 9. do 13. in od 17. do 20. ure. Otvoritev razstave bo 28. junija ob 18. uri. Imena nagrajencev bomo objavili pozneje.

Iz Trsta

Tržaškega

XV. TRŽASKI VELESEJEM

V prisotnosti ministra Corbellinija in najvišjih tržaških oblastnikov so v petek otvorili XV. tržaški velesejem. Letos so na velesejmu prisotni razstavljalci iz 32 držav, od katerih jih je osem pripravilo kolektivne razstave. Italija sodeluje s kar 500 podjetji.

Na otvoritvi je med drugimi govoril minister Corbellini, ki je zlasti poudaril zadovoljstvo vlade, da se je letošnjega velesejma udeležilo tako veliko število tujih razstavljalcev, ki predstavljajo že polovico vseh razstavljalcev. »Gre za uspeh — je dejal minister — ki ga je treba posebej poudariti, ker dokazuje, kolikšno pozornost vzbuja ta velesejem v bližnjem in daljnem svetu.«

V soboto je bil »dan Jugoslavije«. Za to priložnost je poleg številnih gospodarskih predstavnikov iz sosedne republike dospel v Trst tudi jugoslovanski veleposlanik v Rimu Ivo Vejvoda. Na tiskovni konferenci v velesejemski dvorani je veleposlanik izrazil zadovoljstvo zaradi plodnega gospodarskega sodelovanja med obema državama in tudi zaradi medsebojnih dobrih in prijateljskih odnosov na splošno, k čemur je v dobršni meri prispevala ureditev ma- loobmejneja prometa.

Zvečer sta jugoslovanski generalni konzul v Trstu g. Rudi Janhuba in soproga priredila v prostorih konzulata sprejem, ki so se ga udeležili generalni vladni komisar dr. Mazza in mnogi drugi oblastniki. Na sprejemu so bili prisotni tudi številni predstavniki slovenskih organizacij.

MATURE

Prvi dan prihodnjega meseca se bodo po vsej državi začeli zrelostni izpiti. Vseh prijavljenih maturantov je 106.000.

Vsi slovenski maturantje bodo polagali izpite v Trstu. V sestavi komisij za izpite so se izvršile zaradi odpovedi prej imenovanih nekatere spremembe. Za predsednika maturitetne komisije na Trgovski višji šoli v Trstu je imenovan z ministrskim odlokom ravnatelj slovenskih srednjih šol v Gorici prof. Mihael Rožič. Na učiteljski prof. Laura Abrami in na liceju prof. Attilio Budrovich.

Z zadoščenjem beležimo, da sta po odhodu zaveznikov, prvič imenovana dva slovenska šolnika kot predsednika izpitnih komisij. Vsem našim maturantom pa želimo prav dobre uspehe pri prvi težki življenjski skušnji.

Dr. VRTOVEC JUŽE (Jr.)

SPECIALIST

za ustne in zobne bolezni

ASISTENT

NA ZOBOZDRAVNIŠKI

UNIVERZITETNI KLINIKI V PADOVI

Trst, Ul. Mercadante 1/1.

Vogel Ul. Carducci, Ul. Milano

Tel. 68-349

Nabrežina:

ZAKLJUČNA SOLSKA PRIREDITEV

Učenci nabrežinske osnovne šole so se od letošnjega šolskega leta poslovili v soboto zvečer s kar izvirno mladinsko revijo »Takšni smo!«, ki jo je sestavil in vodil učitelj Ljubo Toroš. Pri predstavi so sodelovali vsi učenci, ki obiskujejo šolo. Zato je izvedba zahtevala mnogo truda ter pri- prav.

Jedro revije sestavlja Frana Milčinskega humoreska »Butalski policaj in cefizelj«. Okrog tega jedra se prepletajo otroški ple- si na motive narodnih pesmi, razne zborne deklamacije ter petje.

Če pomislimo, da bi taka predstava zahtevala primeren oder, primerno razsvetljava in še razno drugo opremo, s čimer pa šola nikakor ne razpolaga, moramo reči, da je revija kar dobro izpadla. Učiteljstvo in učenci zato zaslužijo pohvalo.

V nedeljo pa je bila odprta razstava ročnih del in risb. Obiskovavcu takoj padejo v oči zares krasne risbe učencev 2. in 5. razreda, ki jih odlikujejo žive barve in ki so pristen izraz otrokovega doživljanja. Nič čudnega torej ni, če je nabrežinska šola letos dosegla celo veliko mednarodno priznanje na razstavi v Forte dei Marmi.

Devin:

NAŠI MALČKI SO IMELI PRIREDITEV

V nedeljo so učenci otroškega vrtca ve- selo presenetili starše in prijatelje mladi- ne z uspešno zaključno šolsko prireditvijo. V večji učilnici so se predstavili otroci iz slovenskega in italijanskega oddelka ter skupno izvedli ljubko ritmično vajo. Nato so nastopili italijanski učenci z igrico Miška in babica. Za njimi pa so slovenski malčki zares pristrčno in za svoja leta kar do- vršeno zaigrali Rdečo kapico. Vsi so prav dobro rešili svoje vloge.

Na koncu so otroci pogumno zapeli pesmi- co »Dve taci rumeni« in izvedli še neko vajo s stolčki, s čimer se je zaključila le- tošnja izredno pristrčna prireditev.

Starši so si nato ogledali ročna dela in risbe, ki so jih med letom izdelali njih otroci. Vrtnarici, ki s tako ljubeznijo in požrtvovalnostjo vzgajata naše malčke, za- služita vse priznanje.

SREDIŠČE ZA JEDRSKO FIZIKO

Te dni so bili v Trstu štirje predstavniki Mednarodne agencije za atomsko energijo, katere sedež je na Dunaju, in imeli vrsto razgovorov z zastopniki tukajšnjega vseučil- lišča, mestne občine in drugih ustanov. Iz brati je bilo namreč treba prostor za sre- dišče jedrske fizike, ki ga bo omenjena agencija zgradila v našem mestu.

Po proučitvi raznih predlogov je bilo na- čelno sklenjeno, da bo središče nastalo nad Barkovljami, in sicer na občinskem zemljišču, ki se nahaja med proseško in napo- leonsko cesto v neposredni bližini »daci- ja«.

Tu bodo zgradili vsa potrebna poslopja. Središče bo predvidoma začelo poslovati spomladi prihodnjega leta. Ker gre za usta- novo mednarodnega značaja, se predvide- va, da bo njen nastanek pospešil tudi grad-

njo avtoceste za Benetke in letališče v Ronkah.

Opčine:

SOLSKA RAZSTAVA

Slovenska osnovna šola na Opčinah je imela v nedeljo ne ponedeljek razstavo risb in ročnih del svojih učencev, od prvega do petega razreda. Razstava je bila v resnici razveseljiva ter vredna, da si jo ogledajo vsi, ki jim je pri srcu slovenska šola. Že prvošolčki so nam pripravili lepa presene- čenja s svojimi risbami in ročnimi delci, s svojimi herbariji, s katerimi imajo, kot se zdi, posebno veselje, ker jim je znala njihova učiteljica vcepiti ljubezen do na- rave, in s svojimi zvezki, ki so razodeli, da so se že daleč odmaknili od kategorije »nepismenih« in da znajo že presenetljivo dobro uporabljati peresa.

Drugošolčki so se postavili zlasti s svo- jimi ročnimi deli, med katerimi smo poseb- no občudovali izredno lepe vezane ovitke albumov, tako lepe, kot jih sicer ni nikjer najti, niti v najbolj specializiranih trgo- vnah. Deklice so se postavile tudi z drugi- mi vezeninami.

Zelo lepa ročna dela smo videli tudi na razstavi višjih razredov. V tretjem, četr- tem in petem imajo nekaj zelo dobrih ri- sarjev in risark, ki obetajo, da bo dobil sedanji rod naših umetnikov na Tržaškem dobre in morda še boljše učitelje, če bodo le vztrajali in če bodo seveda našli enako dobre učitelje tudi na nadaljnji poti svoje- ga izobraževanja. To bi jim iz srca želeli.

Razstava je morala v vsakem obiskovav- cu potrditi in okrepiti zaupanje v sloven- sko šolo.

Beneška Slovenija

GRMEK

Po gričih okrog Grmeka in tudi po sosed- njih krajih se je pojavilo letos izredno veliko število divjih prašičev. Zverjad se približuje že tudi vasem. Živali povzročajo veliko škodo na polju; posebno radi rije- jo po krompirjevih nasadih. Prizadeti kme- tovarci so se obrnili na oblasti, naj na kak način odpomorejo tej nadlogi, sicer bodo ob večino pridelka.

Po drugi strani pa že grozi tudi suša. Vročina je nenadoma narastla, celo do 29 stopinj. Tu pa tam se za nekaj minut vije ploha, ki pa bolj škodi kot koristi, ker zemljo strdi in povzroči le trdo skorjo na vrhu.

ČEDAD

Že dober teden se potika po Čedadu in okolici dobro organizirana ciganska druž- ba, ki zelo spretno krade po hišah. Poseb- no sta se odlikovali pri tem poslu dve mla- di ciganki, Irma in Marcela Tomsič. Ho- dili sta po mestu in kjer sta videli odpr- ta vrata, sta se vtihotapili v kuhinje ali sobe in izmikali zlatenino ali bankovce iz predalov. Pri njih zadnjem »poslovnem« o- bisku v stanovanju gospodinje Mantovani jima je pa spodletelo. Ko sta tatici že smuknili na prosto z ukradenim blagom, ju je gospodinja opazila. Obe ciganki je opisala orožnikom in že par ur nato sta sedeli na hladnem.

Tatvine se pa še vedno nadaljujejo, kar kaže, da so drugi člani tatinske tolpe še na prostem.

POČITNISKE KOLONIJE

Osnovne šole bodo ta teden zaprle vrata. Za šolsko mladino se pričinja čas prijetnih počitnic; za mnoge ob morju ali v hladnem zelenju v gorah. Različne podporne organizacije so odbrale že 7000 otrok, ki bodo deležni oddiha v počitniških kolonijah. Najbolj živahno delujejo pri organizaciji počitniških kolonij škofijsko dobrodelno društvo ACLI, Italijansko žensko dobrodelno društvo in Italijanska mladina. Vse te organizacije prejema podpora od državnih ali pokrajinskih oblasti.

Zaman pa iščeš med takimi ustanovami tudi kako slovensko, ki bi našim otrokom nudila brezplačni potrebni oddih. Priznamo, da omenjene organizacije sprejemajo tudi otroke slovenskih družin. To so pa bolj izjeme in tudi otroci se ne znajdejo v popolnoma drugačem okolju, kot ga imajo med šolskim letom. Vrh tega pa po navadi nadzorno osebje ne pozna slovenščine.

Pripomniti je pa potreba še nekaj, in sicer, da nekateri slovenski zavodi in posamezniki na lastno pobudo prirejajo počitniške kolonije. Vanje pa sprejemajo v prvi vrsti in po lastni izbiri le otroke svojih somišljenikov. Velika večina slovenskih otrok in to iz revnih družin pa nima možnosti, da bi si poletni okrepila telo.

Zato je nujno potrebno, da bi prišli do skupne in od oblasti podpirane slovenske počitniške ustanove. S tem izražamo željo mnogih slovenskih staršev.

- *Hanalska dolina*

GORENJA MJERSA

Pravzaprav je vso sosesko malo sram, ko govorimo o dogodku, ki se je pred nedavnim časom pripetil pri nas. Žalostni slučaj izpričuje slabo vzgojo in odnose mladih do svojih staršev; obenem pa kaže tudi na slabe gospodarske razmere, ki so, če že ne povod, pa daljni vzrok takim pripetljajem. V hiši pri Obidovih je mladi gospodar Janez večkrat razsajal proti očetu in materi, jima grozil in ju je tudi pretepal. Najbolj je 32-letni sin dirjal po vnebohodu, ko je prišel pijan domov. Starega očeta je začel obdolzovati, da mu je ukradel denar. Iz besed je mladi Obid prišel na udarce in je tako obdeloval starega, da so mu morali priteči sosede na pomoč.

Zadeva je prišla na uho tudi orožnikom, ki so nasilneža prejšnji teden aretirali. Zdaj mu bo pa sodnik vcepil v glavo četrto božjo zapoved.

SPETER OB NADIŽI

Prejšnji petek je zopet eden izmed naših občanov učakal lepo starost. Svoj devetdeseti rojstni dan je slavil Janez Blazetič še pri polni umski in telesni moči. Vsak dan še vedno opravlja svoja dela in rad pešači. Seveda, ta stara korenina zna marsikaj povedati iz svojega dolgega življenja. Videl je že marsikatero vojno in hude čase, a je še vedno vder in krepak. Želimo mu, da bi učakal še svojo stoletnico.

OSNUTEK ZA DEŽELNE VOLITVE

Demokristjanski parlamentarci iz videmske in goriške pokrajine so vložili zakonski načrt za deželne volitve. Osnutek predvideva — kakor tudi že posebni statut — da se dežela razdeli v 5 volivnih okrožij: Gorica, Videm, Trst, Pordenone in Tolmezzo. Prvo okrožje bo imelo 7 deželnih poslancev, drugo 21, tretje 15, četrto 12 in zadnje 6; to se pravi na vsakih 20.000 prebivancev ali na ulomek preko 10.000 po enega.

Liste se bodo morale vlagati na tržaški prefekturi; podpisati mora seznam kandidatov najmanj 300 volivcev. V Gorici in v Tolmezzu sme vsak volivec oddati le 2 preferenčna glasova, v ostalih okrožjih pa 3. Demokristjanski osnutek volivnega zakona vsebuje tudi predlog, da ne morejo biti deželni poslanci tisti, ki so že v parlamentu, dalje pokrajinski svetovavci in župani občin z več kot 10.000 prebivavci.

V osnutku je nadalje predlog, naj se v treh mesecih po sprejemu volivnega zakona skličejo volitve. Prva seja deželnega sveta se skliče v Trst v občinsko palačo.

NEKAJ NI V REDU

V vrstah goriške komunistične federacije ne more biti nekaj v popolnem redu. Že nekaj časa so krožile po mestu govorice o odstopih in spremembah na vodilnih mestih. Do sprememb je prejšnji teden tudi res prišlo. Odstopil je tajnik pokrajinske komunistične zveze. Stranka je izkjučila iz svojih vrst tudi tajnika sekcije v Gradežu Cecilio. Odbornik sekcije in mestni svetovavec Padovani je pa bil prisiljen podati ostavko.

DOBERDOB

Naša šolska mladina se je v nedeljo popoldne res imenitno odrezala. Pod vodstvom svojih učiteljev je priredila v okusno opremljeni občinski dvorani zaključni šolski nastop. Na sporedu so bile kar 3 igrice, ki so jih šolarji prav dobro podali. Izredno ljubeč je bil prizor učenk iz prvih treh razredov, ki so, preoblečene v metuljčke in marjetice zarajale »Ples metuljčkov«. Obsevanje z reflektorji in spremljava z godbo sta krasno učinkovali. Učenci so tudi ubrano zapeli več pesmi. Za zaključek sta pa učenka in učenec prvega razreda recitirala »Ob koncu šolskega leta«.

Navzoči starši, gostje, posebno pa malčki, ki so dvorano popolnoma napolnili, so nastopajoče pohvalili z burnim ploskanjem. Starši izražajo učitelstvu svojo hvaležnost, ker so pokazali tako veliko požrtvovalnost za njih otroke.

SOLSKKE RAZSTAVE

Ob koncu šolskega leta so učenci in učenke osnovne šole v Šolskem domu pokazali, česa so se naučili. Pod vodstvom svojih učiteljev so priredili razstavo slik in ročnih del; deklice še posebej izdelke vzenin in pletenin. V lepo opremljeni učilnici so bili razloženi tudi šolski zvezki, da so si mogli starši in obiskovalci napraviti sliko, kako so otroci napredovali. Kar ču-

Iz Goriške

diti se je bilo treba, da so malčki vsega tega zmožni, posebno še, ker so vse sami napravili. Učiteljice so seveda dajale pobudo in skrbno stale učencem ob strani, da so se njih »umetnine« tako lepo posrečile. Način pouka, ki izvablja iz šolarjev samih njih usfvarjajoče zmožnosti, je pokazal lep uspeh.

Podobno razstavo je priredila tudi osnovna šola v Štandrežu. Učenci so tukaj pokazali, kako so si z izrezovanjem in lepčenjem slik v zvezke sami prikrojili pomozna učila, zlasti za poznavanje prirode.

PASJA RAZSTAVA

V nedeljo je vse odmevalo od pasjega laježa v spodnjem Ljudskem vrtu. Nad 2000 pasjih ljubiteljev, mladih in starih, si je ogledovalo 5. mednarodno pasjo razstavo. V prijetni dolinici ob Kornu je bilo razstavljenih 262 psov najbolj zlahtnih pasem od malih pinčev pa do velikega ovčjaka z gosto dlako, ki je vzbujal največ občudovanja. Posebna komisija, sestavljena iz Avstrijcev, Švicarjev in Italijanov, je odlikovala s posebnimi spričevali najlepše pasje primerke.

Pasja razstava spada v vrsto goriških turističnih prireditev v tem poletju. Začeli so z njo, ker ni bilo pač kaj drugega še pri rokah.

PODGORA

Mezdno gibanje v naši tkalnici se še vedno nadaljuje. Podjetnik Togniello je še vedno trd in noče ugoditi delavskim zahtevam; grozi celo z odslovitvijo določenih delavskih kategorij. Najbolj prizadeti so pri plačah uslužbenci v oddelku bombažnih tkanin in umetnih vlaken. Delavci so zato stopili v tako imenovano belo stavko; delavci in delavke stojijo pri strojih, a ti ne tečejo. V torek dopoldne se je zopet razvrstila povorka delavk, ki so šle protestirati pred prefekturo. Odposlanstvo 10 zastopnikov je sprejel prefekt Princivalle, ki je seveda dal obljube, da bo posredoval pri višjih mestih. Po našem mnenju je treba pritisniti le na tovarniškega lastnika in mu predočiti, da bo v skrajnem slučaju potrebno podružabiti njegov tovarniški koncern.

NAŠI DIJAŠKI ZAVODI

Dijaški zavodi ali domovi so brezdvomno trdna podlaga za obstoj naših šol. V Gorici obstajajo trije dijaški zavodi: Alojzijevejšče, Dijaški dom in Sirotišče. Prvi ima namen oskrbovati in vzgajati dijake, ki kažejo voljo, da se posvetijo duhovskemu stanu; drugi zavod ima laični značaj; tretji pa je namenjen za dekleta in dečke osnovnih šol.

O važnem delovanju teh zavodov ni naša javnost še dovolj poučena; zato bo prav, če nekaj o njih omenimo.

V ponedeljek je ravnatelj Dijaškega doma povabil na tiskovno konferenco zastopnike vseh slovenskih listov na Primorskem, katerim je pojasnil delovanje zavoda. V domu je letos bivalo 76 srednješolcev. Od teh

(Nadaljevanje na 9. strani)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nemška študija o slovenski ljudski pesmi

Pred kratkim smo dobili v roke zbornik »Die Volkskultur der südosteuropäischen Völker« (Ljudska kultura južnovzhodnoevropskih narodov), ki ga je izdalo Društvo za južnovzhodno Evropo (Südosteuropa-Gesellschaft) v Münchenu. V zborniku so objavljena predavanja, ki so jih imeli člani tega društva in drugi znanstveniki na zborovanju v Salzburgu od 24. do 27. maja 1961. Zborovanje je pomagala organizirati ustanova »Arbeitsgemeinschaft Ost« na Dunaju.

Večina prispevkov v zborniku, ki šteje nad 200 strani revialnega formata, se nanaša na ljudsko kulturo pri balkanskih narodih, Romunih in Slovaki. Vendar najdemo v njem tudi zelo zanimivo razpravo o slovenski ljudski pesmi pod naslovom »Ljudsko pesništvo v nemško-slovenskem mejnem prostoru južnovzhodne Evrope«. Napisal jo je Leopold Kretzenbacher, profesor na univerzi v Kielu, ki pa je rojen na avstrijskem Štajerskem ter je študiral v Gradcu, kjer se je specializiral posebno za germanistiko, indogermanistiko, narodopisje ter zlasti za balkanistiko in slavistiko jugovzhoda. Lani ga je povabila graška univerza, naj bi prevzel novo katedro za kulturno zgodovino južnovzhodnega evropskega prostora. Zanima ga pri njegovih študijah zlasti narodopisje ljudstev na ozemljih, kjer se stikajo Nemci in Slovani, posebno na ozemlju Avstrije in Slovenije, baročno gledališče, ljudske igre, ikonografija ter ljudske legende.

NOVI KRITERIJI ZA RAZISKAVE LJUDSKEGA PESNIŠTVA

V svoji razpravi, ki je objavljena v zborniku, obravnava najprej na splošno ljudsko pesništvo na Slovenskem in na tistih avstrijskih ozemljih, ki meje na Slovenijo, to je na Štajerskem in Koroškem. Samo strokovnjak bo lahko presodil, v čem so ugotovitve njegovih raziskavanj točne in v koliko se jim da ugovarjati, vendar pa je treba reči, da so zelo prepričljive in znanstveno dobro podkovane ter objektivne. Prof. Kretzenbacher citira v svoji študiji tudi razne slovenske raziskovalce ljudskega pesništva, kot n. pr. Gregorja Kreka in Grafenauerja, ter jim izraža hvalečnost za delo, ki so ga opravili pri raziskovanju tega področja ljudske kulture, s čimer so utirili pot drugim raziskovalcem. Vendar pa se ravna današnji raziskovalci ljudskega pesništva po drugačnih in ne več po romantičnih kriterijih. Nekdanji raziskovalci v dobi romantike so iskali v ljudskem pesništvu predvsem ostanke mitov iz davnih dob, celo iz pradavnine, ter so skušali tako dokazovati nekdanjo veličino svojega naroda; zato je bilo njihovo znanstveno delo tendenčno. Z njim so posredno budili narodno zavest in celo podpirali politične zahteve. Današnje raziskovanje pa se odvraca od mitov in upošteva tudi psihološke, zgodovinske, zlasti verske, socialne, politične, kulturne in gospodarske vplive v srednjem in novem veku, ki so vplivali na oblikovanje ljudskega pesništva. Medtem ko so hoteli raziskovalci v dobi romantike priti do čim bolj senzacionalnih rezultatov, ki bi se skladali z njihovim romantičnim pojmovanjem narodne zgodovine, zaradi česar so skušali kar najbolj omalovaževati ali celo negirati vse tuje vplive v ljudskem pesništvu (to velja seveda za vsa ljudska pesništva in le za slovensko), pa današnji raziskovalci potrpežljivo in natančno raziskujejo medsebojno vplivanje in sorodnost ljudskih pesmi, pa tudi poti, po katerih se je to dogajalo. Rezultati so včasih presenetljivi. Nekaj takih odkritij nam nudi prof. Kretzenbacher v svoji študiji.

SORODNOST SLOVENSKE IN NEMŠKE LJUDSKE PESMI

Po njegovih ugotovitvah sta si ljudska pesem v nemškem in slovenskem obmejnem prostoru zelo sorodni in razodevata včasih enake poteze. Tako niti nemška niti slovenska ljudska pesem na tem prostoru skoro ne poznata zgodovinske pesmi, ki bi opevala določen zgodovinski dogodek, medtem ko je tako ljudsko pesništvo n. pr. pri Hrvatih zelo bogato. Prof. Kretzenbacher je v petnajstih letih na več kot sto krajih na Štajerskem in Koroškem snemal ljudske pesmi na trak in ni pri tem naletel niti na eno zgodovinsko pesem. Do istega rezultata so prišli drugi zbiravci ljudskih pesmi. To velja seveda za ozemlje z nemško

govorečim prebivalstvom, v veliki meri pa tudi za slovensko ozemlje. Ljudskih pesmi o kralju Matjažu ne moremo imeti za zgodovinske pesmi, ker je v njih mnogo mitičnega in nezgodovinskega; prepletene so z motivi srednjeveških legend in balad. Po prepričanju prof. Kretzenbacherja je za slovensko ljudsko pesništvo sploh značilno, da je njegovo težišče na religioznem, zlasti še na legendah in legendarnih baladah (Legendenballade). In to ne le iz časa baročnih vplivov, ampak že od prej. V legendah in religioznih pesmih se izražata celo socialna obtožba nad izkoriščanjem in protifevdalna upornost. Dejstvo, da Slovenci nimamo nacionalnega junaškega epa kljub bogati liriko-epični ljudski pesmi, si razlaga ta znanstvenik s tem, da nismo imeli lastne države in nismo uživali narodne neodvisnosti.

Prof. Kretzenbacher nato ilustrira rezultate svojih raziskovanj o slovenskih ljudskih pesmih na primeru »smledniške legende«, ki je prežeta s socialno obtožbo proti fevdalnemu izkoriščanju. Mladí smledniški grof je skušal ogoljufati revnega kmeta za davek, katerega pa je ta že plačal njegovemu pred kratkim umrlemu očetu, ki pa mu nalašč ni izstavil potrdila. V svoji stiski pomoli kmetič k sv. Antonu Padovanskemu in ta se mu res prikaže, ga odpelje na neko ogenj bruhačo goro, prikljče iz pekla hudiče ter jim zapove, da pripeljejo pred njega pogubljenega starega graščaka, ki mora s svojo krvjo podpisati kmetu potrdilo za svojega sina. Prof. Kretzenbacher pa dokazuje, da je legenda o tem čudežu, ki ga je napravil sv. Anton, mnogo starejša kot dogodek v Smledniku, ob katerem naj bi bila nastala ta ljudska pesem. Našel jo je zapisano v le malo spremenjeni obliki v latinski knjigi »Acta Sanctorum«, ki je izšla leta 1742 v Benetkah in v kateri so opisani vsi čudeži sv. Antona. Gotovo so frančiškani kupovali to knjigo na svojih romanjih v Padovo in uporabljali primero o čudežu sv. Antona v svojih pridigah ter tako nehote dali motiv za nastanek ljudske pesmi. Možno pa je tudi, da se

je motiv ustno že prej zanesel iz Padove v Slovenijo, saj prof. Kretzenbacher ravno poudarja v svoji študiji, kako so bile slovenske dežele z drugimi deželami tako imenovane Notranje Avstrije v vsej svoji zgodovini kljub vsej svojskosti svoje ljudske kulture odprte navzven ter se bogatile z duhovnimi vplivi vse zahodne Evrope.

LJUDSKA PESEM — IZRAZ KONKRETNIH DRUŽBENIH RAZMER

Prof. Kretzenbacher zastopa stališče, da je vsak element ljudske kulture določen vsaj po dveh komponentah: po tradiciji in skupnosti. Zato je narodopisje »znanost o življenju v nekdanjih družbah«. Tradicija kulture ljudstev v južno-vzhodnih Alpah je stara že mnogo več kot tisoč let in v njej je najti naslage Keltov, Ilirrov, Rimljanov, Langobardov itd., torej narodov, ki so že pred Slovenci in Nemci živeli na tej zemlji in zapustili na njej sledove svoje kulture in svoje duhovnosti.

Zanimive so tudi ugotovitve prof. Kretzenbacherja o nastanku slovenskih panjskih končnic in slikanja na steklo. Tudi v njih vidi vplive italijanskih slikaric o čudežih sv. Antona, ki so jih prodajali že v poznem srednjem veku romarjem v Padovi in v katerih je bilo optično prikazano, kako je sv. Anton držal s pravičniki v njihovem odporu proti krivici. Tako ni čudno, da se pogosto ponavlja v slikah na slovenskih panjskih končnicah prav motiv socialnega odpora in boja za pravico (smešenje graščakov in podobno). Vse to nikakor ne dokazuje neizvirnosti te slovenske ljudske umetnosti, ampak ravno obratno, da je bilo slovensko ljudstvo ves čas svoje zgodovine povezano s kulturnim dogajanjem v Evropi in da se je slovenska ljudska umetnost razvijala vzporedno z njim. Slovensko ljudstvo je znalo izvorno in bistro prilagoditi duhovne in kulturne vplive svojim lastnim razmeram in svojim potrebam ter estetskemu čutu, pa tudi svojemu čutu za pravičnost in svojem religioznemu pojmovanju. Zaradi tega vzbujajo oblike slovenske ljudske kulture in umetnosti, od ljudskega pesništva in slikanja do oblik materialne kulture, v nas tem večje občudovanje, ker vidimo v njih ne le slučajen ostanek iz davnine, ampak vsebinsko bogate dokaze o življenju našega naroda skozi stoletja, polne pomena in duha.

Za lepšo vsebino popevk

Prejeli smo nekaj dopisov in tudi ustno nas pozivajo z raznih strani, naj bi se zavzeli v našem listu za boljše umetniško kvaliteto slovenskih popevk, kakor so bile izvajane na zadnjem festivalu v Avditoriju. Če na kratko strnemo razne nasvete, katere naj bi objavili, bi se glasili takole: besedila popevk naj bi spesnili resnični pesniki, ali pa jih pred uglasbitvijo vsaj popravili, da bi bila vsaj na dostojni višini. Razen tega naj bi skušali pesniki zadeti nekaj, kar je značilno za slovensko dušo, ne pa da so avtorji besedil kar slepo — in še nerodno — posnemali motive italijanskih popevk.

S temi nasveti se mora strinjati vsak pameten človek. S tem nočemo zmanjševati vrednosti prvega festivala slovenskih popevk v Trstu. Saj ravno to, da je vzbudil tako zanimanje javnosti, dokazuje, kako so ga ljudje z veseljem sprejeli. Vsi, ki jim je slovenska popevka pri srcu, pa bi radi, da bi bila čim kvalitetnejša in vsakem pogledu. Zato naj bi se izražala ta kvaliteta tudi v vsebini. Tudi najlepša melodija pa izgubi na pomenu, če je zložena na puhlo ali celo neumno besedilo. Te-

ga naj bi se zavedali avtorji festivala za prihodnjici.

In še nekaj: če so že imeli Avditorij na razpologo za tri prireditve, naj bi bili organizirali festival tako, da bi bil porazdeljen na vse tri nastope, n. pr., da bi bili prvi večer predvajali del popevk, na drugi prireditvi drugi del popevk in na zadnji samo najboljše z razdelitvijo nagrad. Podobno so organizirani tudi drugi festivali. Ena sama prireditev z dvema ponovitvama pa gotovo ne zasluži imena »festivala«. Razen tega bi bilo gotovo lepše in bolj učinkovito, če bi nagradili najboljše popevke in izvajavce že kar ob koncu zadnjega nastopa, potem ko bi bili izbrali poslušavci — recimo — med desetimi najboljšimi popevkami.

LAZ'R S P'D KLANCA

Na stadionu 1. maja je Slov. gledališče v sredo prvič uprizorilo komedijo v treh dejanjih »Laz'r s p'd klanca«. Premiera bi morala biti že v torek, a je odpadla zaradi slabega vremena.

Predstave bo vsak večer ob 21. uri. Zadnja bo v nedeljo.

Daljšje pcerčilo o teh prireditvah bomo objavili v prihodnji številki.

Fellini o občinstvu

Režiser Federico Fellini je objavil v New York Timesu članek, v katerem je označil občinstvo za pošast brez kolektivne zavesti. Po njegovem mnenju se ni treba ozirati na takoiimenovani okus občinstva, ker nihče, niti producenti sami, ne zna povedati, kaj je pravzaprav tisto, kar si predstavljajo pod pojmom »občinstvo«. Po njegovem je popolnoma brezsmiselno, da bi pri ustvarjanju filmov mislili na to, da bi ugajali občinstvu. Nasprotno. Ljudi je treba prisiliti, da razmišljajo in da sami razglablajo o svojih vsakdanjih problemih, ne pa da jim film nudi lahke, vse prelahke rešitve zanje. Njegov film »Osem in pol« pa je doživel v New Yorku zelo hladen sprejem.

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravljalni listi ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

GOSPODARSTVO

Žeja, žeja...

Žejo poznajo predvsem kmetje, ki opravljajo svoja dela pod žgočimi sončnimi žarki, torej na krajih, ki niso zasenčeni in kjer se ne da urediti poljubna toplota, kot je danes mogoča že na večini delovišč.

Kaj je žeja? V vročini se segreje tudi telo in človek se začne znojiti, večkrat tako močno, kot da bi teklo od njega. Znoj pa je voda, katero izgubljajo mišice, ki so po več kot 2/3 sestavljene iz vode. Če mišice izgubijo določeno količino vode, se ogasi žeja, ki je neke vrste klic telesa oziroma mišic po vodi. Žejno je sicer celo telo, a žejo občutimo predvsem v ustih in v grlu, kjer se izgublja tudi slina. Živčna središča v ustih in v grlu sporočijo možganom oziroma naši volji zahtevo, da je potrebno nekaj ukreniti proti žeji, drugače...

Ugasitev žeje pa ni vedno enostavna zadeva. Predvsem se moramo zavedati, da

ni dobro takoj ob ponudeni priliki piti velike količine, recimo vode. Žejen je namreč celotni organizem, čeprav čutimo žejo samo v ustih in v grlu. Če hočemo popolnoma pregnati občutek žeje, mora voda priti tudi v najbolj oddaljene dele telesa, za kar pa potrebuje najmanj 1/2 ure. Skozi ves ta čas bomo čutili žejo. Zato naredi najbolje tisti, ki si najprej zmoči ustnice, potem oplakne usta in šele potem pije majhno količino vode. Naravnost nevarno za naše zdravje pa je, če ob prvi priliki pijemo mnogo ledenomrzle tekočine. To je pravi atentat na zdravje želodca in prebavil sploh. Ledenomrzle tekočine lahko zauživa žejni v le prav majhnih količinah, recimo 1/2 decilitra naenkrat, a tudi takrat naj najprej tekočino v ustih nekoliko segreje, preden jo porabi.

To bi bila temeljna načela za ugasitev žeje, potem pa moramo pomniti še to: Če se mnogo znojimo, so na mestu nekoliko slane oziroma osoljene tekočine. Zato pa je za ugasitev žeje — posebno po znojenju — najbolj na mestu nekoliko mlačna mesna ali zelenjadna juha, ki je zmerno osoljena. Kdor se namreč znoji, izloča z znojem tudi soli, katere je potrebno nadomestiti. Če pa smo žejni in se nismo potili, potem niso na mestu slane tekočine, ker take povzročajo nadaljnjo žejo. In vino? Vino je zelo primerna tekočina za ugasitev žeje, a samo v slučaju, da je močno razredčeno z vodo, bodisi naravno ali mineralno. Zelo priporočljiv za ugasitev žeje je tako imenovani »krop«, napravljen iz vina, vrele vode in sladkorja. Zelo dobri so sadni sokovi, kakor tudi kava in razni čaji, ki pa niso primerni za delavca pod žgočimi sončnimi žarki, saj mora ta použiti velike količine tekočin. V Španiji mnogo uporabljajo proti žeji mešanico iz vina, oranžnega soka in mineralne vode. Po svetu je sploh zelo mnogo naravnih in umetnih sredstev za gašenje žeje.

Breskve v hladilnikih

V vseh trgovinah s sadjem prodajajo še danes konec junija zelo dobro ohranjena jabolka letine 1962. Ta jabolka so ohranila precej naraven zunanji izgled in prav dober okus. Iz tega sledi, da se je posrečilo ugotoviti in nato uveljaviti najbolj primerne načine za shranjevanje jabolk v hladilnikih: odstotek zrelosti, ustrezno toplota in odstotek potrebne vlage. Skoraj isto, kar velja za jabolka, velja tudi za hruške, ki pa ne smejo biti nikdar popolnoma dozorele.

Ni pa tako s koščicastim sadjem, med katerim so najvažnejše breskve. Danes še ne poznamo načina, kako bi ohranili breskve v naravnem stanju več kot mesec dni. Najprimernejša toplota je -0.5 do 0° C, vlaga v zraku pa okoli 85%, kot je na sestanku izvedencev v Bologni poročala prof. Poma Treccani. Če bi breskve hoteli hraniti pri nižji stopinji, bi okus močno trpel in bi bil skoraj podoben repi.

Sedaj delajo poskuse shranjevanja sadja v hladilnikih pri zelo nizki toploti. V tem slučaju mora biti komaj utrjeno sadje takoj ohlajeno na -20° C in še nižje.

CENA SENA IN SLAME

Trenutno je na razpolago dovolj sena in suhe detelje, s posebnim ozirom na letošnji pridelek, katerega mnogo ponujajo.

Ceprav so ponekod cene znatno padle, se drugod trmasto držijo na ravni preko 3000 lir za stot. Sicer pa je tudi kakovost različna. Najvišje cene so v Piemontu, kjer zahtevajo za lansko seno iz namakalnih travnikov tudi 3.500 lir (Alessandria), za suho deteljo pa 2.500 do 2.800 lir za stot. Pri nas, posebno v Furlaniji so cene znatno nižje in na zadnjih trgih v Palmanovi, Codroipo, Sacilu je bilo seno s stalnega travnika po 1.000 do 1.200 (tudi 800) lir, suha detelja pa od 1.100 do 1.600 lir za stot. Cena slame je pri nas od 800 do 1.000 lir za stot.

PASTEUR:

STOLETNICA SLAVNE KNJIGE

Sto let je letos, odkar je Pasteur začel sestavljati knjigo: »Etudes sur le vin: ses maladies, causes qui les provoquent, procédés nouveaux pour le conserver et pour le vieillir«. Slovenski prevod bi bil: »Proučevanja vina: njegove bolezni, vzroki ki jih povzročajo, novi postopki za ohranjanje in zorenje (staranje)«. Knjiga je izšla v tisku 3 leta pozneje. Znanstveni svet je takoj videl, da knjiga ne bo vplivala samo na vinarstvo marveč tudi na druge vede kot kemijo, medicino in še druge, saj je bilo prvič pravilno pojasnjeno kypenje mošta in kypenje sploh.

Za proslavo stoletnice te Pasteurjeve knjige je bil sklican v južnofrancosko mesto Bordeaux (Bordó) simpozij — sestanek za debatiranje, ki naj ponudi sliko o današnjih znanstvenih podlagah vinarstva in ki naj pokaže, kakšen napredek je bil dosežen v zadnjih 100 letih. Za simpozij se je priglasilo okoli 500 izvedencev iz 27 držav.

Simpozij je bil v Bordeauxu v dneh od 10. do 12. junija. Predsedoval je Ivan Dalmaso, profesor v Turinu na kmetijski fakulteti in trenutno najvišja avtoriteta med italijanskimi izvedenci in sploh eden vrhov vinarskih izvedencev in znanstvenikov.

Simpozija so se udeležili tudi zastopniki Jugoslavije in 2 sta imela celo predavanja, in sicer: R. Paunović o »Uporabi žarevanja za ohranjanje vin« in D. Milisavljević o »Preprečitvi beljakovinskih motenj v vinu z dodatkom bentonita v mošt«.

VELIKI NAKUPI KORUZE

Med Italijo in ZDA je bil napravljen zaključek za 12 milij. stotov koruze Yellow 2, ki bo uvožena v mesečnih obrokih po 3 milij. st. od junija do septembra.

Istočasno je bil napravljen zaključek za 1.200.000 stotov koruze Plata z Argentino, ki pa obveze ne more izpolniti.

Gospodarstveniki opravičujejo tako visoke nakupe koruze z dejstvom, da bi koruza drugače kmalu zmanjkala na trgu, ker so porabili in še rabijo ogromne količine koruze živinorejci. Poleg tega računajo, da bo letošnji pridelek — katerega pa za enkrat še ni mogoče ceniti — za 30% manjši od lanskega.

Vojna piščancev

Piščanci, gojeni v baterijah oziroma na umeten način, zaklani in vrhu tega še ohlajeni, so danes vzrok ohlajenja odnosov med ZDA in državami SET-a. Ni celo izključeno, da ne nastane zaradi teh piščancev vojna, seveda carinska. Zadeva pa je naslednja:

Umetno rejo piščancev so odkrili in potem izpopolnili Amerikanci, ki so použili že takoj po vojni mnogo piščancev po nizkih cenah. Takrat smo Evropejci tudi zavidali Amerikancem ta izredni užitek, ki je bil v Evropi silno drag.

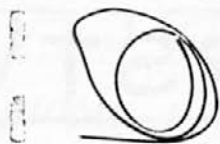
Z leti pa smo tudi Evropejci usvojili rejo piščancev v baterijah, tako da je postal proizvodnja teh piščancev - pohancev kar prevelika in jo je bilo potrebno skrbeti. Najbolj pa se je razširila reja pohancev ravno v državah SET-a, predvsem v Franciji, Italiji in Nemčiji. Te države so sanja-

le celo o izvozu lastnih pohancev in so za enkrat sklenile, da uvoz pohancev iz drugih držav praktično onemogočijo. Tu pa so zadele na odpor ZDA, kjer je proizvodnja pohancev silno narastla in je nujno potreben izvoz. Zastopniki ZDA in SET-a so se sestali, da bi to vprašanje na kakšen način rešili, kar pa ni uspelo. Javnost v ZDA je zaradi tega užaljena in zahteva bojkot blaga iz držav SET-a. Amerikanci očitajo, da so si države SET-a edino s pomočjo ZDA pomagale gospodarsko zopet na noge in da sedaj kažejo svojo ogabno nehvaležnost.

Ni še razvidno, kdaj in kakšen bo konec te vojne piščancev. Sedaj se obojestranski izvedenci pogajajo v Švici.

Tam je prijetno in dnevne so dovolj visoke.

V vrtincu

38.

B. R.

»Nameravate potovanje nadaljevati, gospod...«

»Da, vsekakor.«

Sledilo je spraševanje dveh drugih potnikov in letalske strežajke. Maje niso več zanimali ti razgovori. Čutila se je vsa vznemirjena. To nenavadno srečanje s Samom, čeprav le na plošči, jo je kar presunilo. Nehote je potihoma izgovarjala njegovo ime. V kakšni hudi nevarnosti je b'!

Sele pozneje ji je nova misel dala nenaden sunek. Ni potoval skupaj s tisto drugo, z gospo Skrinjarjevo? Na obrežju ga je videla ko je sam prišel, brez nje. Je morda pri nesreči prišla ob življenje. Njegovo zadržanje, povešena glava, bridek usmev na ustnih, vse to so bili znaki, da je res tako.

Maja se je zgrabila za glavo. Čudovito, njen glavobol je kar zginil. Kroglice, katere ji je bil dal Miguel, so hitro pomagale.

Pozvonila je sobarici in jo je prosila, naj ji prinese večerne liste. Hlastno je razgrnila kar prvega. Da — tu je poročilo o letalski nesreči. 45 oseb je zgubilo življenje, samo 14 se jih je rešilo. Maja je zahvalila Boga, da je tudi Samo med njimi. Misli so se ji vrtele samo okrog njega.

Je res ostal nepoškodovan kot se je zdelo po televiziji? Skoro gotovo, sicer bi se ne bil mogel vzdržati nad vodo, dokler je prišla pomoč. Morda ima pa notranje poškodbe. Pogosto se take šele pozneje pokažejo. Ni imel samo povešene glave, hodil je tudi sključeno. Tisti težki izraz na obrazu je prihajal gotovo od bolečin.

Nekdo je potrkal. Vstopila je Karmen in jo je vprašala, če ji je kaj bolje. Začudila se je, ko je videla prijateljico ležati napol slečeno na divanu in buljiti v razgrnjeni časnik. V tem trenutku se je Maja dvignila in se je vrgla prijateljici okrog vratu.

»Rešen je, rešen je!« je hlipala pol v jok pol v smehu.

»Kaj se je zgodilo? O kom govoriš?«, je vprašala Karmen vsa zaprepaščena. Maja ji je jecljaje razložila, kar je pravkar videla in slišala.

Zdaj je pa Karmen govorila s tresočim glasom: »Tako je torej s teboj, ljuba moja ma'a. Nisem mislila, da je tako resno. Menila sem, da ti bo Miguel — no, hm — sedaj se ne da nič napraviti. Poznam take reči. Vem, da se v srčnih zadevah ne more nič prigovarjati.«

Maja jo je prijela za roko: »Ne smeš biti jezna name. Skoraj bi bilo bolje, da ti ne bi bila povedala. Toda vstopila si tako nepričakovano...«

Karmen se je pogladila po laseh: »Čemu bi bila jezna? Mar nisva prijateljici; druga drugi si morava odkriti, kar naju teži. Ti misliš na Miguela? Seveda, on je moj brat in jaz bi rada videla... toda pustiva to. Zdaj lepo leži in si malo odpočij. Jutri pa bova videli, kako bo.«

—0—

O letalski nesreči je prinesel tudi jutranji dnevnik daljše poročilo z dvema slikama. Ena je kazala parnik, ki je prepeljal ponesrečence. Na drugi je bil kapitan s štirimi rešenimi potniki. Maja je ogledovala to sliko z velikim zanimanjem. V ozadju je stal Samo poleg moža z obvezano glavo. Osebe, katero je Maja iskala pa ni bilo. Gospe Skrinjarjeve! Ali je pri nesreči prišla ob življenje, ali je pa splah ni bilo v letalu?

»To boš pač mogla brž ugotoviti,« ji je dejala Karmen, ko sta govorili o nesreči. Omenila je letalsko družbo, ki je bila omenjena v članku. »Družba ima podružnico tudi v Madridu. Bom kar tja telefonirala.«

Bilo je prav tako kot je Karmen domnevala. Podružnica je že prejela od osrednje-

ga urada seznam ponesrečenih. Med njimi je bila navedena tudi gospa Skrinjarjeva kot pogrešana.

Opoldne pri mizi je Karmen nenadoma vprašala brata: »Miguel, ali se še spominjaš tiste moje prijateljice. Suzana ji je ime in nas je lani obiskala.«

Miguel jo je začudeno pogledal: »Da — seveda. Kaj pa je z njo?«

Karmen je potegnila iz žepa brzojavko: »Na, beri! Vabi me za njen jutrajšnji rojstni dan.« Posmejala se je: »To je prav njej podobno. Kar na hitro se odloči za kaj nenavadnega.«

Miguel se je tudi posmehljal: »V tem oziru pa ti nisi dosti za njo. No — in jo boš šla obiskat? Samo z letalom prideš v tako kratkem času. Sicer pa do Rabata ni tako daleč.«

»Kaj? Rabat?« je Maja zavpila vsa preplašena. Karmen ji je pomežiknila. »Da, tam živi pri starših. Oče ima veliko trgovino. Sicer pa je zelo srčkano dekle. Boš videla, Maja, da ti bo vseč na prvi pogled.«

»Meni bo — vseč...?«

»Seveda, ker ti pojdeš z menoj na obisk. In jaz — naj se tu dolgočasim?« se je pretregnil Miguel.

»Ti boš lepo pazil na očka in mamico,« se je šalila Karmen. Brat se je potrkal po čelu, češ da se ji meša. »Tudi jaz grem z vami,« je udaril po mizi.

Karmen mu je požugala s prstom: »A, že vem, ti bi rad videl svojo staro simpatijo!«

Miguel se je pa kar ujezil: »Kaj brbljaš o simpatijah. To so gole tvoje izmišljotine.«

»Ej, ej, bratec, takrat ti je zelo ugajala.«

»Smolo! Z vama pojdem... ker... ker... no, ja, ljubi Bog, kaj naj pa tukaj sam počnem?«

Karmen ga je potolažila: »No, dobro, kar pridi z nama. Zdaj pa k hangarju in pripravi letalo!«

»Na ukaz!« se je namuznil in veselo odšel iz sobe.

(Dalje)

Pogosto se pritožujemo, da je Trst preveč zakotno, provincialno mesto. Te dni pa se to mnenje res ne da zagovarjati, saj srečujemo na tržaških ulicah ljudi vseh možgih ras, od Indijcev in Japoncev do Skandinavcev ter črnih Kongočanov ter Senegalcev. Imamo občutek, da Trst le še ni tako odtrjen od glavnih tokov evropskega prometa, kot stokajo nekateri tržaški mestni predstavniki.

Zanimivo je opaziti, kako Tržščani reagirajo na tujce. Tudi pri tem se namreč vidi, ali smo provincialci, ki se z odprtimi usti zastrmimo v vsakega nenavadnega tujca, ali pa se obnašamo svetovnjaško, kot se spodobi za ljudi, ki so navajeni stikov z vsem človeštvom. Da bi to ugotovil, sem napravil nekaj poskusov. Napotil sem se za kot oglje črnim zamorcem, ki je stopal sredi živahnega prometa po obali, in opazoval, kako se bodo obnašali Tržščani, ko ga bodo zagledali. In moram reči, da sem bil prijetno presenečen. Nihče se ni zastrmel vanj, komaj da so se mimogrede ozrli vanj. Nihče ni pogledal za njim. Edini izjemi sta bili dve jugoslovanski kmečko ob-

lečeni turistki nekje iz Vojvodine, ali podeželske Srbije, ki sta se za hip ustavili in gledali za njim, kar pa je tudi opravičljivo, saj doma res nimata mnogo priložnosti srečati zamorca in to je bil najbrž prvi, ki sta ga videli v svojem življenju.

Še največ zanimanja vzbujajo Indijke s svojimi dolgimi slikovitimi tenčičastimi oblekami, a bolj zaradi teh kot zaradi svoje rase. Vendar se zdi, da jim kot ženskam kar prija, da vzbujajo nekoliko pozornosti. Saj s tem namenom se gotovo tudi sprehajajo po Evropi v svojih orientalskih nošah. Posebno ker so povrh navadno še čedne, in jih odlikuje izredno ponosna hoja.

Nemci in Francozi pa so postali v Trstu že čisto domači. Nemke se letos ne postavljajo toliko s svojo »malobelečnostjo« na ulicah. Morda zaradi deževnega in hladnega poletja, morda pa tudi zato, ker so se že prilagodile italijanski poletni modi. Ta mesec prihaja v Trst tudi zelo veliko turistov iz Jugoslavije, Slovencev pa tudi dru-

gih, posebno Zagrebčanov. V vseh ulicah je srečati avtomobile z zagrebško značko. Po večini se odpeljejo po enodnevnem postanku v našem mestu dalje v Benetke in morda še naprej ter se ponovno ustavijo tu na povratku, da še nakupijo potrebne stvari. Značilno pa je, da pritisnejo avstrijski in nemški turisti najbolj ob nedeljah, medtem ko se jugoslovanski ob nedeljah vrnejo domov, ker ne marajo po nepotrebnem trošiti deviz, glede na to, da so trgovine zaprte.

Vsa ta pisana množica turistov z vseh strani sveta, od blizu in daleč, pa daje Trstu te dni pestro, razgibano, kozmopolitično podobo in vnaša v mestno vzdušje simpatično draž nečesa nenavadnega, optimističnega in veselega. Stik s tujimi ljudmi je vedno vzpodbuden in ploden, ker pospešuje strpnost med ljudmi in nas pouči, da so tudi drugi prav takšni ljudje, kot smo mi, ne glede na barvo kože in na nošo, zato ni razloga, da bi se krivo gledali med seboj.

Tujci v Trstu

ŠPORTNI PREGLED

Zanimive teniške tekme za Davisov pokal

Glavni favoriti: Španija

Poleti se športniki zelo zanimajo za teniški šport in posebno pozornost posvečajo Davisovemu pokalu. Letos se je vpisalo za tekme v evropski skupini kar 28 držav. Ostale pa so le štiri: Švedska, Južna Afrika, Velika Britanija in Španija.

Oglejmo si na kratko potek tekmovanja. Turčija, Luksemburška, Libanon in Grčija so izpadle že v predtekmovanju. V 16. inki evropske cone je vladalo veliko zanimanje za srečanje med Španijo in Nemčijo in strokovnjaki so dolgo ugibali, kdo bo zmagal. Nemci so vodili celo že za 21, toda tako Santana (proti Kuhnkeju) kot Couder (proti Bungertu) sta izbojevala odločilni zmagi ter dali Španiji končni uspeh (3-2). Jugoslavija (5-0 Monaku) in Francija (5-0 Poljski) sta gladko zmagali. Prepričljive zmage so še dosegli: Sovjetska zveza (5-0 Finski), Romunija (5-0 Švici), Avstrija (5-0 Izraelu), Čile (5-0 ZAR-u), Norveška (5-0 Portugalski), Danska (4-1 proti Češki) in Rodezija (4-1 Nizozemski). Belgija pa je le s težavo odpravila Madžarsko (3-2) in to prav v zadnjem srečanju (Brichant je porazil v treh setih Komaromija).

Tudi osminke tekme so bile zanimive. Jugoslavija (Avstrijo), Velika Britanija (Belgijo 5-0), Sovjetska zveza (Čile 4-1) in Francija (Brazilijo) so z lahkoto odpravili svoje nasprotnike. Švedska je s težavo odpravila Rodezijo (3-2) in prav tako Danska Norveško ter Južna Afrika Romunijo.

Največje presenečenje Davisovega pokala je pomenila izločitev Italije, ki je klonila proti Španiji z izidom 1:4. Italijani so po Pietrangelijski zmagi nad Santano upali na boljše končne uspe-

he, toda Gardini je bil zelo slab in prav tako dvojica Pietrangeli-Sirola. Prvi dan se je zaključil nerešeno, toda poraz dvojice in Gardinija proti Santani v treh setih (1-6, 1-6 in 8-10!) je dal Španiji dolgo pričakovano zmago. Pietrangeli je izgubil tudi srečanje proti Couderom.

Od leta 1922 se še ni zgodilo, da bi bila Italija izločena že v prvi tekmi. Kar se je letos pripetilo, zelo boli Italijane, ker se med drugim zavedajo, da nimajo mladih dobrih igravcev. Gardini in Sirola sta preveč stara in zaposlena, Maioni in Di Maso pa še preveč nezrela.

V četrtini finala so se srečale naslednje ekipe: Švedska-Jugoslavija, Danska-Južna Afrika, Velika Britanija-Sovjetska zveza in Španija-Francija.

Švedi so ponovno »pridobili« Lundquista in tako z lahkoto premagali Jugoslovane. Le Jovanovič je porazil Schmidta in tako priboril Jugoslaviji častno točko. Trojica Forbes, Drysdale in Segal je gladko porazila Dansko (4-1) in to že po drugem dnevu. Rusi so precej upali na zmago po uspehu Lejusa nad Wilsonom, a so se zmotili, ker so bili Angleži neizprosni. Odlikoval se je posebno Sangster, zelo močan na travnatih igriščih.

Francozi so klonili proti Španiji, čeprav je Darmon porazil v prvem dnevu Coudera, toda Santana je osmešil mladega Barclaya. Santana-Arilla, močna španska dvojica, je z lahkoto premagala Beusta-Conteta. Zelo pričakovano srečanje je bilo med Darmonom in Santano in tu se je Španec maščeval za poraz, ki mu je zadal Francoz v Parizu na mednarodnem prvenstvu Francije. Couder je dal Španiji še četrto točko.

Polfinalni srečanja bosta na sporedu v drugi polovici julija. V Baastadu se bosta spoprijeli Švedska in Južna Afrika, v Londonu pa Vel. Britanija in Španija. Švedi bodo verjetno z lahkoto porazili Afričane, medtem ko bo Angležem trda predla proti Špancem, katere smatrajo za glavne favorite tekmovanja. V finalu naj bi se tako srečali Švedska in Španija, torej stara in mlada garda evropskega tenisa.

Kaj bi še rekli o evropskem tenisu? Poleg nove »ekipe« Španije, strokovnjaki mislijo, da bosta Francija kot Sovjetska zveza drugo leto zelo močni. Francozi so vrgli v boj mlade igravce. Rusi pa vseskozi izboljšujejo. Tudi Nemci ter Angleži so nevarni. Švedska je še na prvih mestih medtem ko je Italija izginila. Tudi Jugoslovani so zelo dobri.

Z Goriškega

NAŠI DIJASKI ZAVODI

(Nadaljevanje s 5. strani)

jih je izdelalo 40 odstotkov, kar odgovarja tudi splošnim odstotkom na slovenskih šolah. Izmed gojencev Dijaškega doma jih je 18 odstotkov padlo, 42 odstotkov pa ima popravne izpite. Nekaj dijakov je izdelalo tudi z odliko.

Nadalje je ravnatelj dr. Sancin omenil, da ima zavod predvsem vzgojni cilj, česar pa mnogi starši ne upoštevajo dovolj v imenju, da je zavod le preskrbovališče s hrano in stanovanjem. V D.D. so dijaki imeli tudi široko možnost, da so se glasbeno izobraževali. Nastopili so tudi s tremi glasbenimi produkcijami. Druga izvenšolska dejavnost je bila usmerjena v poznavanje umetnosti s celo vrsto predavanj o likovni umetnosti in z dvema risarskima razstavama ob roditeljskih sestankih.

Zelo živahna je bila tudi literarna delavnost. Poleg hišne knjižnice s 400 zvezki so gojenci imeli tudi literarna predavanja; nastopali so celo na radiu. Ob sobotah so se vrstili literarni večeri. Prav tako je bil upoštevan tudi šport, katerega pa goje bolj fantje. Pri splošni kulturi je vodstvo privajalo gojence k lepemu vedenju in k družinskemu vzdušju v zavodu, zlasti ob priliki rojstnih dnevo in godov. Prirejali so tudi domače igrice in izlete. Za prihodnje leto ima vodstvo v načrtu utrditev glasbene vzgoje, učenje modernih jezikov in za dekleta ročna dela.

Na vprašanje našega zastopnika, kako je z versko vzgojo in z morebitnim političnim usmerjevanjem, je ravnatelj odgovoril, da imajo gojenci vsako nedeljo in praznik prosto od osme ure do desete in pol, da se lahko udeležijo službe božje. O kakih političnih predavanjih pa da sploh ni govora, ker so v domu otroci različno usmerjenih staršev.

Po enournem razgovoru se je razgovor o tem dijaškem zavodu zaključil. Po možnosti bomo prinesli tudi sliko o delu drugih podobnih zavodov.

Tajna ozvezdja

Združene države in Sovjetska zveza že nekaj let tekmujejo, katera bo poslala v osvetje več umetnih satelitov. Po večini države njih število v tajnosti. Te umetne zvezde imajo znanstvene naloge, da avtomatično preiskujejo zračne in kozmične plasti in sestavo nebesnih teles. Drugi in menda važnejši namen je pa vojaški. Tega vse države prav skrbno prikrivajo. Od 4. oktobra 1957. dalje pa do Lunika IV., ki je le deloma opravil svojo nalogo pri opazovanju lune, je Sovjetska zveza spustila v vesmirje že 194 satelitov.

Združene države skrbno sledijo tem umetnim zvezdam s pomočjo še bolj tajnih elektronskih opazovavcev. Pri šestih sovjetskih satelitih pa ni mogla avtomatična vojniska služba ugotoviti njih vojaških nalog.

Združene države so dotlej izstrelile v svetovni prostor 34 umetnih satelitov s tajnimi cilji. Zna se le toliko, da te umetne zvezde, ki pripadajo vrsti Discoverer, Midas in Samos, varujejo zapad pred kakim nenadnim zračnim napadom. Ameriški sateliti imajo vdelane tako občutljive foto-grafske kamere, da odkrijejo z višine na zemlji tudi zelo majhne predmete. Že 6 najnovejših ameriških vsemirskih izstrelkov je v stanu nadzorovati celotno zemeljsko oblo. Za časa kubanske krize so ameriška letala U-2 filmirala iz visokih zračnih plasti navzdol celo sledove tankov, ki so še pred nekaj urami šli po cesti ali tudi izven nje. Sateliti, ki krožijo okrog zemlje, pa stalno opazujejo, kaj se godi pod njimi in pošiljajo kar avtomatično foto-grafske posnetke na določeno postajo. Enako delujejo tudi, če se bliža kako letalo.

ŽENA IN DOM

STRAH JO JE, DA OSTANE SAMA

Imela je trideset let in ni bila še poročena, medtem ko so bile prijateljice njenih let že vse poročene. Postajale so iz dneva v dan drugačne: najprej so živele v pričakovanju otroka, ko so ga potem imele in je rastle, so ji neprestano govorile o njem, kako je delal zobke in o vsem tem, kar je lahko pri srcu poročeni ženski z otroki. Ona pa vsega tega ne more razumeti, ker nima moža ne otrok.

Do tridesetih let je nekako mirno živela v pričakovanju tistega dne, ko bo spoznala možkega, se z njim poročila, imela dom in otroke. Sedaj, pri tridesetih letih, jo vedno bolj navdaja strah, da bo ostala sama za vse življenje, da ne bo nikoli imela ne otrok ne doma in da bo ostarela v očetovi hiši, kjer je mati vedno bolna in oče vedno godrnja. V takih okoliščinah prične delati tiste napake, ki jih ponavadi delajo neporočene ženske njenih let. Pretirano prične skrbeti za svojo zunanost, lišpati se in oblačiti z namenom, da pritegne pozornost nase, to pa zato, ker ji je neka prijateljica rekla, da se oblači preveč skromno in da možki imajo raje nekaj, kar udari v oči. Poleg tega skuša biti pretirano družabna in vabljava, ker ji je druga prijateljica dejala, da je vedno preveč »našobljena« in da se možki ponavadi oddaljujejo od preveč resnih žensk. Rezul-

tat vsega tega se je kmalu pokazal. Dobivala je vabila na razne sestanke, toda kmalu je prišla do spoznanja, da niso bili nasveti prijateljice pravilni. Mladič, ki jih je bila na ta način spoznala, so bili mlajši od nje in niso iskali drugega kot zabavo. Ugotovila je, da pot, ki jo je bila ubrala, ni pravilna. Po vsem tem se je prepričala, da se ne bo nikoli več mogla omožiti in se sprijaznila z mislijo, da bo ostala sama za vedno. S tem je napravila svojo drugo napako. Pustila je za sabo vsako upanje na poroko, vsa se je posvetila samo delu, pozabila je skoro na to, da je sploh ženska, prav tako so tudi drugi pozabili nanjo. Sedaj je ostala v resnici sama.

Neporočena ženska mora premagati v sebi strah, da ostane sama. Iz omenjenega strahu išče moža. Z nastavljanjem prava gotovo ne ujame moža. Ženska ostane sama in se potem popolnoma odstrani od življenja.

Ženske morajo vedeti to, da se lahko poročijo pri 20, 30, 40 letih ali kasneje. Seveda je bolje, da se pri 20 letih, toda če se to ne zgodi, ne smejo obupovati in se bati, ker iz strahu, da ostanejo same, skoro vedno delajo take napake, ki privedejo v resnici, da ostane neka ženska sama za celo življenje.

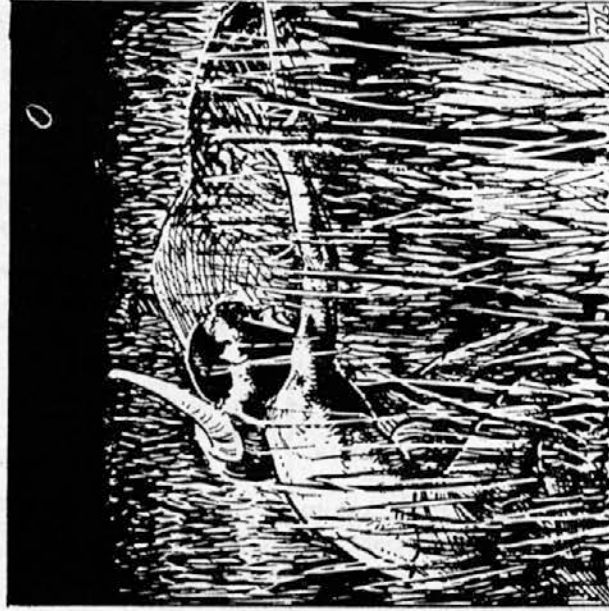
223. »Torej tudi tukaj je! Vso pot je šlo za menoj!« Ozrl se je, da bi videl neznanega nasledovalca, toda v trsju ni bilo nikogar. »Pojedel sem strup in sedaj umiram tukaj v močvirju, kjer se nihče ne zmeni zame!« Tolikšna žalost ga je obšla, da mu je kanila težka solza na koleno. Tedaj se je predramil iz razmišljanja.

224. »Ne, ne bom umiral sam! Na Skalo sveta pojdem in Baghira bo čuval, kar bo ostalo po meni, da se tega ne bo polastil jastreb Čil, kot se je polastil Akele.« In spomnil se je besed, ki mu jih je govoril umirajoči prijatelj. »Ne, ne, govoril je neumne stvari. Preden umremo, govorimo čudne besede. Rekel je, da sem...«

225. »Človek!« se je oglasilo iz trsja. Divja bivolica je začutila njegovo prisotnost, skočila na kolena in zapuhala. »Uh,« se je oglasil divji vol Majsa, »saj ni človek! Mavgli je iz sijoniškega krčela.« »No, da! Zdelo se mi je pač, da je človek!« je zamomljala bivolica in se pomirjeno palsla dalje.

226. Mavgli pa je bil že spet jezen. Splazil se je skozi trsje in velikega debelega bivola počkegal z nožem konico. Bivol je jezen planil pokonci, Mavgli pa se je veselo nasmejal svoji šali. »Fej, to je bila šala golega kravjega pastirja!« se je jezil Majsa. »Saj vsa džungla ve, da si bil pastir krotke živine!«

227. Bivol se je kar penil od jeze: »Ti človeški otročaji, ti da bi bil poglavar džungle? Pojdi naj zaj med ljudi in pripoveduj jim o svojih bedastih šalah!« Mavgli se je nenadoma odločil: »Da, za- res pojdem, čeprav tam ne marajo zgodb o džungli! Kar miren bodi, ena praska več ali manj na tvoji koži sploh ni vredna besede!«

228. Stopil je na mehka močvirna tla, kamor mu bivol ni mogel slediti in še vedno se je smejal, kadar se je domislil prestrašenega orjaka. »Vse moči pa le še nisem izgubil in ne bo napak, če stečem še do koč z rdečim cvetjem.« Že dolgo časa se ni zmenil za ljudi, danes pa ga je misel nanje čudno privlačila.

Za

naše

najmlajše

39

PO ROKAVARJO X-AL-ZGO
ANDZUK
 RIŠE: MIKI
 MUSTER